

Prædiken af Morten Munch

23. s. e. tr., 11. nov. 2012

Tekst: Mark 12,38-44

AT SE DET STORE I DET SMÅ - DEN SKJULTE UDFORDRING I ENKENS SKÆRV

Kritik af de skriftkloges forhold til enkerne

Vi hører her først om Jesu kritik af de religiøse ledere, der går meget op i deres status, men samtidig – som der står - æder enkerne ud af huset. Enkerne var de fattigste af de fattigste – med meget små forsørgelsesmuligheder.

Vi ved ikke præcist, hvordan lederne var til belastning for enkerne – om de misbrugte deres gæstfrihed eller lå dem til økonomisk byrde på anden måde.

I hvert fald hang deres livsførelse ikke sammen – og den hang heller ikke sammen med Guds indstilling til de fattige, herunder enkerne.

Det går som en rød tråd gennem de gammeltestamentlige skrifter, som de skriftkloge var eksperter i, at Gud identificerer sig med de fattige i en sådan grad, at det man tager fra enkerne, tager man fra Gud.

Journalist og aktivist Dorothy Day, der gennem et langt liv kæmpede de fattiges sag, har sagt: "Den virkelige ateist er den, der fornægter Guds billede i disse mine mindste", dvs. i sit medmenneske og især i dem, der ikke regnes blandt de store.

I denne udvidede betydning kan ateismen snige sig ind på os alle.

Enkens gave

Derefter hører vi, at Jesus fremhæver enkens gave. Selv om den var mindre end alle de andres gaver, var den dog større end dem alle sammen.

Det er ikke første gang, Jesus vender tingene på hoved i forhold til, hvordan vi normalt tænker. Vi provokeres til eftertanke – for at vi skal fange Guds tanke – og se hvordan tingene ser ud fra Guds perspektiv.

På tempelområdet stod der et antal tempelblokke, man kunne lægge gaver i, faktisk 13 i alt. De var til forskellige formål, markeret med et navn på blokken. Vi ved ikke lige, hvilken af dem, Jesus sad og iagttog. Det er ikke vigtigt for pointen.

De 13 indsamlingsblokke kaldtes også trompetblokke, antagelig fordi de have en trompets form – smalle foroven og brede forneden.

Når Jesus i Bjergprædikenen siger om farisæerne, at de lod blæse i trompet foran sig, når de gav deres almisser, kan det måske have en dobbeltbetydning og indeholde en humoristisk reference til de trompetformede skåle på tempelpladsen.

Kvinden giver to småmønter.

I grundteksten opgives møntens navn som en 'lepton'. Det var en broncemønt, der var mindre end en centimeter.

Det var den mindste møntenhed, man havde. Nogle mener, at det er den mindste møntenhed, der nogensinde er fremstillet i historien.

Der var et anker på den ene side, og en stjerne med otte stråler på den anden side.

På grund af deres ringe værdi, var man ikke særlig nøje med fremstillingen af disse mønter. De var skæve og bar præg af hurtigt arbejde.

Det fortæller os, at selv de ting, der er skæve i vores liv, vil Gud gerne tage imod. Det som i andres øjne har en meget lille værdi, har værdi for Gud.

Giveren er vigtigere for Gud end gaven

Først og fremmest tror jeg, at Jesus vil lære os, at giveren er vigtigere for Gud end gaven.

Jesus ser de hænder, der giver gaven. Ser de glæder og sorger, der står prentet i hænder og ansigts folder og rynker. Han ser med hvilket hjerte, gaven er båret frem.

Gud tager ikke blot imod enkens gave, han tager imod enken – han løfter den fattige og den i andres øjne ringe op i højhed. Og at det ikke er på grund af hendes gave, er lysende klart.

Den gør ingen forskel rent økonomisk og saglig – i forhold til tempelinstitutionens vedligeholdelse eller andre formål, der kunne være på tale.

Gud behøver ikke vores gaver. Han er interesseret i os.

Samtidig vil han gerne bruge os som sine hænder og fødder i verden.

Enkens kærlighed og dedikation

Der ligger en enorm dedikation og overgivelse til Gud i kvindens gave.

Og der ligger tillid – for hvordan skal hun få det næste måltid mad, når hun har givet alt det, hun har.

Hun gav to småmønter. Hun kunne have beholdt den ene til sig selv. Det havde været mere end rimeligt.

Men kærligheden er givende, også når det gør ondt. Det var det store i hendes gave.

Jesus lægger mere vægt på et menneskes overgivelse og tillid end på gavernes størrelse.

Mother Teresa har sagt: Vi kan ikke gøre store ting, kun små ting med stor kærlighed.

Små ting med stor kærlighed er det virkelig store. Ting der gøres i det ubemærkede, i det stille - og slet ikke har størrelse til at imponere det menneskelige øje.

Mother Teresa siger videre: "Det er enkelt at følge Jesus, men det er ikke let. Elsk indtil det gør ondt, og elsk så endnu mere".

At give af sit underskud - at give i tillid

Jesus siger om de riges gaver, at de er givet ud af overflod.

Enkens gave var givet ud af hendes underskud og derfor har den en særlig tyngde i Guds øjne.

De fleste gaver, som vi giver, giver vi ud af det, vi har til overs, dvs. vi kan ikke rigtig mærke, at vi har givet noget. - Vores indtagelse af mad er det samme, vi klæder os som altid, har samme forbrugsvaner. Vi bevarer kontrollen.

Enkens gave påvirkede hendes liv helt grundlæggende. Den satte hende i en situation, hvor hun ikke længere havde kontrollen. Hun måtte leve i tillid.

I Gammel Testamente hører vi om en anden enke, der også gav ud af sit underskud – enken i Sarepta (1 Kon 17). Under en hungersnød havde hun kun mel og olie til at bage et sidste stykke brød til sig selv og sin søn. Da hun gav det sidste stykke brød til Guds profet Elias, løb krukken ikke tom for mel og kanden ikke tom for olie.

Vi skal ikke vente med at give til vi synes, vi har tilstrækkeligt overskud og er sikrede på alle kanter. Måske tænker vi, at når forudsætning A, B og C er til stede, så vil vi begynde at give, at hjælpe,

at række ud. - Når jeg får mere psykisk overskud, lønforhøjelse, bliver færdig med en krævende fase af mit liv, så vil jeg være en mere generøs person....

Teksten udfordrer os til at give, også der hvor vi oplever underskud. Det er der, hvor livets mirakler kan komme til os – og hvor livet udvider sig. Når vi tør være generøse, når vi er pressede – viser storsind mod dem, der viser det modsatte overfor os.

At give sig selv

Om kvinden der gav de to mønter hedder det, at hun gav alt det, hun havde at leve af – i originalteksten står der ganske enkelt, at hun gavede hele sit liv (hele sit 'bios', jf. biologi; ordet handler om det fysiske liv).

Småmønterne var hendes fremtid – det hendes liv beroede af rent materielt. Hun lagde sit liv og sin fremtid i Guds hånd.

Beløbet var det mindste, der blev lagt i tempelblokken den dag, men offeret var det største. Hun gav sig selv.

Det var der også en anden, der gjorde.

Om Jesus Kristus læser vi (Fil 2): ”Han som havde Guds skikkelse, regnede det ikke for et rov at være lige med Gud, men gav afkald på det, tog en tjeners skikkelse på og blev mennesker lig; og da han var trådt frem som et menneske, ydmygede han sig selv og blev lydighedsindtil døden, da døden på et kors”.

Han gav sig selv – og ud af det offer sprang livet frem.

Jesus blev fattig, for at vi skulle blive rige. Han havde ikke det sted, hvortil han kunne lægge sit hoved – på korset var han afklædt og nøgen – han mistede kontrollen.

Enken bærer nogle af Kristi træk. I sin kærlighed til Gud afspejler hun noget af skaberens væsen.

Hvis vi havde siddet overfor tempelblokken den dag, havde vi så set det samme som Jesus – set det store i det små – set Guds rige i kvindens ubemærkede handling?

Sammenfatning

For Gud er giveren vigtigere end gaven.

Også det, der er skævt og småt, har betydning, når det er gjort i kærlighed.

Når vi i tillid vælger det generøse liv midt i situationer med underskud, følger vi i Jesu fodspor.

Tro og tillid kan vi ikke tage af os selv. Det vokser frem, når vi betragter ham, der gav alt, ofrede alt i kærlighed til os – hos ham er vi taget imod, som vi er – hos ham finder vi hænder, der bærer os under alle forhold, så vores hænder også kan præges af gavmildhed.

Amen.